

Studieförbundens ekonomi 2021

INLEDNING

Folkbildningsrådet följer den ekonomiska utvecklingen inom studieförbunden för att:

- säkerställa att bidragsmottagarna genomför sin verksamhet i enlighet med gällande statsbidragsvillkor
- ge underlag till Statistiska centralbyrån (SCB) för redovisning av utbildningskostnaderna för olika utbildningsanordnare
- ge bidragsmottagarna underlag för ekonomiska jämförelser
- bidra till en ökad kvalitet i den ekonomiska rapporteringen av bidragsmottagarnas verksamhet.

I den här rapporten presenteras studieförbundens ekonomi 2021, i relation till 2020 och 2019. Rapporten bygger på uppgifter som har lämnats av studieförbundens ekonomiansvariga på förbunds nivå. Vid alla jämförelser i rapporten är 2019 och 2020 års belopp omräknade till 2021 års värde med hjälp av konsumentprisindex.

Studieförbunden fick i december 2020 besked om att 2021 års verksamhetsrapportering inte ska ligga till underlag för framtida bidragsfördelning. Det har gjort att studieförbunden haft möjlighet att bibehålla den kritiska infrastrukturen i form av personal och lokaler, trots minskat deltagande på grund av pandemin. De har också kunnat använda tiden under pandemin till att skaffa verktyg, kompetens och utrustning för digital folkbildning, något de kommer att ha nytta av många år framöver.

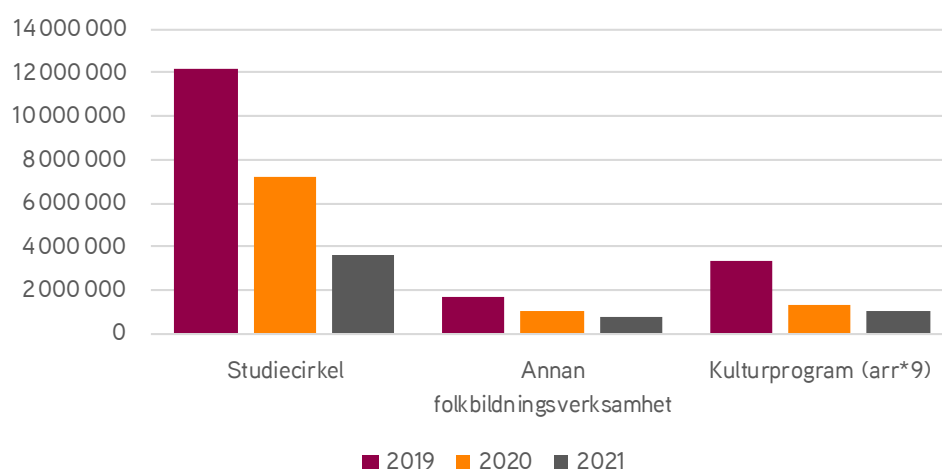
Studieförbunden samlat står därför ekonomiskt stabila med ett överskott 2021 och med ett bra eget kapital vilket gör dem rustade för eventuella förändringar av verksamhet och bidragssystem framöver.

INNEHÅLL

Verksamheten i siffror	5
Studieförbundens ekonomi	7
Studieförbundens ekonomi, alla nivåer	7
Studieförbundens ekonomi fördelat på olika nivåer	8
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer	9
Folkbildningsverksamheten fördelat på olika nivåer	10
Folkbildningsverksamhet på lokal nivå	11
Pandemi	12

Verksamheten i siffror

Diagram 1. Antal studietimmar per verksamhetsform 2019–2021



Verksamheten mätt i studietimmar fortsatte att minska under 2021 i samtliga verksamhetsformer. Den fortsatta minskningen bedöms vara en effekt av pandemin.

I studieförbundens deltagarregister redovisades 292 500 unika personer i studiecirkel och 279 000 unika personer i annan folkbildningsverksamhet. 59 000 personer deltog i båda verksamhetsformerna, vilket innebär att totalt 515 000 personer deltog i studieförbundens verksamhet. Av rapporteringen framgick att 19 procent av de unika deltagarna var födda utomlands.

Antalet unika personer minskade jämfört med föregående år med 25 procent. Detta är en direkt konsekvens av att den totala verksamheten minskade.

Tabell 1: Cirkelledare och övrig personal 2019–2021

	2019	2020	2021
Cirkelledare alla	114 040	85 507	62 739
varav			
ej arvoderade CL	100 322	75 835	54 035
arvoderade	13 498	9 424	8 453
tillsvidareanställda	248	248	251
Personal, ej cirkelledare (årsnitt)	4 383	4 201	4 196

Antalet heltidstjänster, som inte var cirkelledare, var 4 196 stycken vilket är en liten minskning från 2020.

I genomsnitt går det cirka 15 cirkelledare per anställd, vilket är betydligt mindre än innan pandemin då 2019 års siffra var cirka 26 stycken. Antalet cirkelledare per anställd varierar stort mellan studieförbunden från under tio till över femtio cirkelledare per anställd.

Antalet cirkelledare har minskat jämfört med föregående år, vilket beror på den minskade totala verksamhetsvolymen. Den stora majoriteten av cirkelledarna, 86 procent, får inte arvode av studieförbunden. Andelen cirkelledare som får arvode varierar stort mellan studieförbunden, från några få procent till nästan hälften av alla studieförbundets ledare.

Studieförbundens ekonomi

Studieförbundens ekonomi, alla nivåer

Tabell 2: Nyckeltal 2019–2021 i fasta priser (mnkr)

	2017	2018	2019	2020	2021
Totala intäkter	6 026	5 801	5 420	5 068	5 105
varav folkbildningsverksamhet	4 377	4 230	3 983	3 743	3 562
varav annan verksamhet	1 649	1 571	1 436	1 325	1 543
Totala kostnader	5 980	5 799	5 444	4 865	4 862
varav folkbildningsverksamhet	4 362	4 263	4 038	3 591	3 403
varav annan verksamhet	1 617	1 537	1 406	1 274	1 459
Resultat efter dispositioner	53	3	-23	208	279
varav folkbildningsverksamheten	32	-32	-53	156	195
varav annan verksamhet	19	31	29	51	85
Totalt bidrag	3 052	3 081	2 893	2 848	2 870
varav statsbidrag Folkbildningsrådet	2 011	2 077	1 969	1 917	1 919
Totalt eget kapital	-	-	-	-	2 490

Av studieförbundens totala intäkter utgjorde folkbildningsverksamheten 70 procent, vilket är en minskning med fyra procentenheter sedan 2020.

Statsbidragets andel av de totala bidragen är 67 procent, vilket är en marginell nedgång från föregående år.

Den verksamhet som inte är statsbidragsberättigad, så kallad annan verksamhet, utgör 30 procent och har ett resultat på 85 miljoner kronor. Annan verksamhet kan vara uppdragsutbildningar eller grund- eller gymnasieskoleverksamhet. Dessa kan också bedrivas separat i hel- eller delägda dotterbolag, stiftelser som studieförbunden har kontroll över. Sådan annan verksamhet är inte redovisad i denna sammanställning.

Det egna kapitalet för avdelningar, distrikt och nationell nivå var 2 490 miljoner kronor. För tidigare år har endast det egna kapitalet för nationell och regional nivå redovisats. Det samlade kapitalet på lokal nivå

är cirka 2 000 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 80 procent av det totala egna kapitalet.

Av det redovisade resultatet 2021 utgör 170 miljoner kronor överskott från finansiella placeringar och bokslutsdispositioner. För de fem senaste åren är det samlade överskottet 520 miljoner kronor och de totala intäkterna drygt 27 miljarder, en genomsnittlig överskottsmarginal på 1,9 procent.

Studieförbundens ekonomi fördelat på olika nivåer

Tabell 3: Resultat all verksamhet på samtliga nivåer (mkr)

	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	5 105	4 401	87	617
Kostnader inkl. avskrivningar**	4 862	4 153	84	626
Resultat efter finans o dispositioner	279	248	8	24
Totalt eget kapital	2 490	1 947	105	438
*varav				
Bidrag (stat, kommun, region)	2 870	2 450	73	346
** varav				
Personalkostnader	2 997	2 659	41	297

Studieförbundens totala intäkter har ökat med 139 miljoner kronor. Intäkterna på lokal nivå har ökat med 125 miljoner kronor jämfört med föregående år. Tre av studieförbunden har en regional nivå och där har intäkterna minskat med sex miljoner kronor. På nationell nivå har intäkterna ökat med tolv miljoner kronor.

Personalkostnaderna har ökat något likaså dess andel av de totala intäkterna.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer

Tabell 4: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten 2021 (mkr). Per nivå.

	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 562	2 863	87	611
Kostnader inkl avskrivningar**	3 403	2 701	84	619
Resultat efter finans o dispositioner	195	163	8	25
*varav				
Statsbidrag	1 919	1 573		346
Landstings-/regionbidrag	309	244	73	
Kommunbidrag	311	311		
Övriga bidrag	182	125		
Summa bidrag	2 673	2 254	73	346
**varav				
Personalkostnader		1 675		

Siffrorna avser den lokala folkbildningsverksamhet samt alla intäkter och kostnader på regional och nationell nivå. Fördelningen av intäkter och kostnader mellan statsbidragsberättigad folkbildning och annan verksamhet i den ekonomiska redovisningen görs av studieförbunden.

Resultatet har ökat med cirka 42 miljoner kronor från föregående års 153 miljoner kronor i överskott. Det positiva resultatet beror på pandemieffekter och på god utveckling på studieförbundens finansiella placeringar.

De offentliga bidragen från stat, region och kommun har sjunkit marginellt.

Personalkostnaderna för den statsbidragsberättigade verksamheten har minskat något från föregående år.

Folkbildningsverksamheten fördelat på olika nivåer

Tabell 5: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningen 2019–2021 (mnkr)

	2019	2020	2021
Intäkter			
Avdelningar	3 366	3 049	2 863
Region/distrikt	88	82	87
Förbund	529	612	611
Totalt	3 983	3 743	3 562
Kostnader inkl. avskrivningar			
Avdelningar	3 420	2 943	2 701
Region/distrikt	82	51	84
Förbund	535	597	619
Totalt	4 038	3 591	3 403
Resultat efter finans o dispositioner			
Avdelningar	-54	106	163
Region/distrikt	7	18	8
Förbund	-6	33	25
Totalt	-53	156	195

Intäkterna har minskat mellan 2019 och 2021 med drygt 400 miljoner kronor men kostnaderna har minskat ännu mer, drygt 600 miljoner kronor, vilket gör att studieförbundens statsbidragsberättigade verksamhet totalt visar på ett överskott på knappt 200 miljoner kronor.

Folkbildningsverksamhet på lokal nivå

Tabell 6: Lokalavdelningarnas intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokalnivå 2019–2021 (mkr)

	2019	2020	2021
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	686	467	425
Statsbidrag	1 695	1 622	1 573
Kommunbidrag	320	317	311
Landstings-/regionbidrag	234	243	244
Övriga bidrag	188	186	125
Övriga intäkter	207	190	129
Summa	3 329	3 026	2 807
KOSTNADER			
Material och externa verksamhetstjänster	534	371	279
Lokal, inventarier, fastighet	418	406	380
Förbrukningsinventarier, reparationer, frakt	44	43	38
Resekostnader	26	10	9
Marknadsföring	53	43	38
Kontorskostnader, övriga externa tjänster	303	249	243
Övriga externa kostnader	17	24	15
Personalkostnader	1 979	1 768	1 675
Poster av engångskaraktär	-1	-2	-1
Summa driftskostnader	3 374	2 912	2 676
Avskrivningar enligt plan	43	28	21
Kostnader inklusive avskrivningar	3 417	2 941	2 697
VERKSAMHETSRESULTAT	-88	85	110
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	38	26	58
Kostnadsränta	-3	-2	-3
Resultat före bokslutsdispositioner	-53	109	165
Bokslutsdispositioner	0	-3	-2
RESULTAT	-54	106	163

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår i genomsnitt till 15 procent vilket är samma andel som föregående år. Åtta studieförbund ligger under genomsnittet och två studieförbund över snittet.

Statsbidragets andel av de lokala intäkterna är 56 procent, vilket är något högre än föregående år då andelen var 54 procent. Kommunbidragets andel

är 11 procent, vilket är något högre än föregående år då andelen var 10 procent. Regionbidragens andel är nio procent, vilket är något högre än föregående år då andelen var åtta procent.

Bland studieförbundens kostnader dominerar personalkostnaderna som i genomsnitt uppgår till 63 procent, vilket är något högre än föregående år då motsvarande andel var 61 procent. Kostnaderna för lokaler uppgår till 14 procent vilket är samma andel som föregående år.

På lokal nivå har samtliga studieförbund ett ekonomiskt överskott från verksamheten.

Pandemi

Tabell 7: Erhållna stöd på grund av pandemin (mnkr)

	2020	2021
Totalt	101	20

Det totala stödet till följd av pandemin var 20 miljoner kronor under 2021 att jämföra med 101 miljoner kronor för 2020. Under inledningen av 2022 har vissa studieförbund frivilligt återbetalat pengar eller blivit återbetalningsskyldiga för del av ersättningen.

Pandemin medförde att verksamhet ställdes in. Det i sin tur har gjort att deltagaravgifter och försäljningsintäkter har sjunkit avsevärt sedan 2019. Den inställda verksamheten och svårigheten att bedriva verksamhet har troligen också medfört att övriga bidrag och övriga intäkter har minskat.

Den inställda och ej genomförda verksamheten har också inneburit att de direkta kostnaderna för material och verksamhetstjänster samt arvoden till cirkelledare har sjunkit. Även kontorskostnader och marknadsföringskostnader har minskat.

Även om intäkterna har sjunkit så har kostnaderna sjunkit mer vilket har lett till ett ekonomiskt överskott i den lokala verksamheten som helhet.

